

mohl projev stěžovatelův zavdati příčinu, byla by se vyčerpala ve zlém nakládání hostů projevem pohoršených se stěžovatelem. Taková, byť násilná odvěta lidí jednotlivci za jeho neslušné chování byla by ovšem porušením veřejného pořádku, t. j. státem zaručené a zákony chráněné bezpečnosti právních statků, k nimž náleží i tělesná nedotknutelnost a neporušitelnost občanů jednotlivců. Veřejný pořádek není totožným s obecným mírem, nýbrž je širším pojmem, než obecný mír, jímž rozumí zákon — jakž vyplývá z §u 14 zákona na ochranu republiky — klidné, smírné soužití všeho občanstva přes rozpory, podmíněné růzností názorů a zájmů rázu politického (ve směrech čís. 1 §u 14 vytčených), národnostního, jazykového, rassového a náboženského. Způsobilstv činů, ohrozit obecný mír, předpokládá, že čin buď sám o sobě nebo ve spojení s okolnostmi, za nichž se stal, poukazuje k nebezpečí, že jím budou prohlubovány a zosťřovány rozpory, v předchozí větě naznačené.

Jak dokázáno, není závěr napadeného rozsudku, že projev stěžovatelův mohl ohrozit obecný mír v republice nebo mezinárodní vztahy, opodstatněn skutečnostmi, které při správném výkladu zákona naplnily by tento znak přečinu §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky. Proto spočívá výrok první stolice, jímž byl stěžovatel uznán za vinna tímto přečinem, na nesprávném použití zákona a bylo napadený rozsudek z důvodu čís. 9 písm. a) §u 281 tr. ř. v této části výroku zrušiti. Šetření a úvahy o tom, stal-li se projev stěžovatelův, který není takové povahy sám o sobě, po případě za dosud nezjištěných okolností, které dávaly projevu při správném výkladu zákona směr na nebezpečí rázu ve vedlejší větě §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky vytčeného, přísluší a náleží jako zjišťování skutkových okolností výhradně nalézacímu soudu. Proto nelze zrušovacímu soudu rozhodnouti ihned ve věci samé a nezbylo než vrátiti věc k opětovnému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení nalézacímu soudu.

Čís. 2018.

Ustanovení §u 267 tr. ř. platí i pro rozsudek, vyneseny po novém projednání věci ve smyslu prvního odstavce §u 293 tr. ř.

Zákaz reformatio in peius (§ 293 odstavec třetí tr. ř.) nevztahuje se na olázkou viny.

Povinnosti řidiče automobilu při vyjíždění ze vrat (§ 335 tr. zák.).

(Rozh. ze dne 15. června 1925, Zm II 48/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 14. října 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinkem proti bezpečnosti života podle §u 335 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti dle čís. 5, 9 a) §u 281 tr. ř. Důvod zmatku podle čís. 5 spatřuje především v tom, že nalézací soud nedbal rozhodnutí, vydaného v této trestní věci Nejvyšším soudem, a jeho důvodů, podle stěžovatelova názoru pro soud první stolice závazných. Zmateční stížnost míní, že, vzal-li soud první stolice podle původního rozsudku za prokázáno, že stěžovatel nejel rychle, a sprostil-li ho v tom směru z obžaloby, a nezměnilo-li na skutečnosti,

zjištěné oním rozsudkem, že výjezd ze dvora se stal pomalu, ničeho ani rozhodnutí Nejvyššího soudu, soud nebyl oprávněn, probírat v novém rozsudku znovu otázku rychlosti stěžovatelovy jízdy a odsoudil ho proto, že vyjížděl rychlostí, za daných okolností nepřipustnou, tudíž velikou. Rozhodnutí Nejvyššího soudu vytýčilo prý soudu první stolice přesnou cestu, jakou se mu bylo bráti, pravíc v důvodech, že (původní) rozsudek zůstává dlužen sdělení, jaké jiné opatření kromě zatroubení a pomalé jízdy žádá soud na obžalovaném k jeho vyvinění a že neuvažuje vůbec o tom, zda tu byly jiné možnosti, kterými snad se strany obžalovaného mohlo býti zabráněno ohrožení tělesné bezpečnosti jiných. Dle názoru zmateční stížnosti měl se soud první stolice omeziti v novém rozsudku na otázku, zda obžalovaný troubil vícekrát (nepřetržitě) tak, by to lidé, jdoucí po silnici, mohli slyšeti. V tom, že napadeným rozsudkem byl stěžovatel odsouzen za něco, ohledně čehož byl prý původním rozsudkem bez opravného prostředku co do viny se strany státního zastupitelství a tedy vlastně právoplatně osvobozen, spatřuje zmateční stížnost jednak překročení cesty, naznačené soudem první stolice přesně Nejvyšším soudem, jednak porušení zásady nepřipustnosti reformace in peius. Dovolávajíc se pak důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., označuje zmateční stížnost vyličený postup nalézacího soudu znovu za nepřipustný a nezákonný, nesoucí již sám v sobě uvedený zmatek.

Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění. Především je na biledni, že její námitky nepřicházejí vůbec v úvahu jako uplatňování oněch důvodů zmatečnosti, jichž se zmateční stížnost číselně dovolává. Spíše by mohlo jíti o důvody zmatku podle čís. 8, 9 b) nebo 9 c), a 11 Šu 281 tr. ř.; než ani v tomto pojetí nelze je uznati opodstatněnými. Již v důvodech rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. března 1924 č. j. Kr II 371/23, vydaného v této trestní věci, se praví, že předmětem obžaloby byl skutek, záležející v tom, že obžalovaný vyjížděl z nádvoří konsumu v Z. automobilem neopatrně a že o tomto skutku a o ničem jiném nebylo též rozhodnuto v (původním) rozsudku, že proto o totožnosti skutku, daného v obžalobu, se skutkem, o němž bylo uznáno rozsudkem, nemůže býti pochybnosti, změny v nazírání na věc, že se objevily pouze co do otázky, v čem spočívala neopatrnost obžalovaného. Rozsah závaznosti rozhodnutí zrušovacího soudu pro soud, na nějž odkazuje se věc dle Šu 288 tr. ř. k novému projednání, jest přesně vymezen předpisem druhého odstavce Šu 293 tr. ř., podle něhož jest první soud vázán pouze právním názorem, z něhož vycházel zrušovací soud při svém rozhodování, naproti tomu má soud podle prvního odstavce téhož Šu položit při novém projednávání za základ původní obžalobu, ač-li ne nařídil zrušovací soud nějaké úchytky. V tomto případě spatřovala původní obžaloba trestné zavinění obžalovaného kromě jiného v tom, že vyjížděl z nádvoří konsumu automobilem prudkou rychlostí, při hlavním přeličení ze dne 30. května 1923 pak byla obžaloba veřejným obžalobcem doplněna dodatkem, »že se obžalovaný nepřesvědčil o tom, zda výjezd na silnici je volný«. Původním rozsudkem ze dne 30. května 1923 nebyl arci obžalovaný uznán vinným, že se trestného činu dopustil také tím, že vyjížděl prudkou rychlostí; dle jeho rozhodovacích důvodů nalézací soud připustil, že obžalovaný nevyjížděl ze dvora rychle. Než toto stanovisko původně rozhodovavšího soudu nemohlo soud, trestní

věc nově projednávajícímu, býti s hlediska právního názoru, nastíněného v rozhodnutí Nejvyššího soudu a předpisu prvního odstavce Šu 293 tr. ř. na překážku, by se otázkou rychlosti jízdy obžalovaného nezabýval znovu a samostatně, nezávisle na zjištění, k němuž byl v tom směru dospěl původní rozsudek, jímž ostatně nedošlo k formálnímu sprostění obžalovaného z obžaloby v dotyčném bodě, tvrzenému zmateční stížností. Postup nově rozhodujícího nalézacího soudu naopak jednak odpovídá předpisu prvního odstavce Šu 258 tr. ř., jmenovitě v případě, v němž, jako tuto, skutkový základ obžaloby doznal za projednávání věci v novém hlavním přelíčení podstatné úchyly od výsledků dřívějšího hlavního přelíčení, jednak jest v plném souhlasu s ustanovením Šu 267 tr. ř., platným i pro rozsudek, který přichází k místu na základě nového projednání věci ve smyslu prvního odstavce Šu 293 tr. ř. Právního názoru, vztahujícího se na otázku rychlosti jízdy obžalovaného, zrušovací soud ve svém rozhodnutí nevyslovil a rovněž nenařídil úchyly ve smyslu právě dotčeného předpisu zákonného; nedostalof se mu ani k tomu, ani k onomu zmateční stížností obžalovaného podnětu, ani se mu ho dle stavu věci dostati nemohlo. Nelze tudíž o napadeném rozsudku důvodně tvrditi, že překročil obžalobu (čís. 8 Šu 281 tr. ř.), ani že se v době jeho vynesení již nedostávalo dle zákona vyžadované obžaloby (čís. 9 c) téhož Šu), ani konečně, že jím byla porušena zásada »ne bis in idem« (čís. 9 b) téhož Šu).

Než ani o porušení zásady nepřípustnosti reformace in peius nemůže v tomto případě býti řeči. Tuto zásadu vyslovuje pouze druhý odstavec Šu 290 tr. ř., směrodatný arci dle třetího odstavce Šu 293 tr. ř. i pro rozsudek, vzcházející na základě nového hlavního přelíčení před soudem první stolice ve smyslu Šu 293 tr. ř., a to jen v ten rozum, že v případě, byla-li zmateční stížnost podána jen v prospěch obžalovaného, nemůže zrušovací soud, aniž soud první stolice uložit obžalovanému přísnější trest, než který vyslovil napadený rozsudek. Zmateční stížnost pojímá tudíž zákonný zákaz reformace in peius nesprávně, projevujíc názor, že jest jím soud omezen i ve svém výroku o v i n ě. Porušení předpisu třetího odstavce Šu 293 tr. ř. zakládá arci důvod zmatečnosti čís. 11 Šu 281 tr. ř., než k porušení tohoto předpisu nedošlo v tomto případě, v němž původním rozsudkem byl obžalovaný (pro přečin proti bezpečnosti života podle Šu 337 tr. zák.) odsouzen podmíněně se zkušební dobou jednoho roku za použití §§ů 266 a 260 b) tr. zák. do vězení na 14 dnů, doplněného jedním postem, kdežto rozsudkem, nyní napadeným, byl mu (za přestupek proti bezpečnosti života podle Šu 335 tr. zák.) uložen opět podmíněně a se stejnou dobou zkušebnou a za použití §§ů 266 a 260 b) tr. zák. trest vězení pouhých 8 dní, doplněného jedním postem.

S hlediska důvodu zmatečnosti podle čís. 5 Šu 281 tr. ř. vytýká zmateční stížnost rozsudku jednak nejasnost a neúplnost, jednak podstatné rozpory mezi jeho rozhodovacími důvody a soudními protokoly. Podrobné vývody, jimiž uplatňuje zmateční stížnost tuto námitku, vrcholí ve výtce, že rozsudek jednak přehlíží onu část znaleckého posudku, která mluví pro nevinu obžalovaného, jednak že některých svědeckých výpovědí vůbec neoceňuje neb o jiných neuvažuje v jich celku a v souvislosti s tím, co v příčině viny a nevinu obžalovaného řekli soudní

znalci. V onom směru dovolává se zmateční stížnost jednak prohlášení znalců, dle něhož byla na rozhodném místě a za daných okolností přípustná jízda, kterou jim ukázal obžalovaný, pokud se týče rychlost 10—15 km, byl-li výjezd signalisován, vyjížděl-li šofér opatrně a ovládal-li veškeré páky a brzdy, a dle něhož bylo při takovéto opatrné jízdě možno zastaviti vůz (automobil) na dva kroky, jednak zvláštního podání, v němž jeden ze znalců prohlásil, že obžalovaný učinil v tomto případě vše, co jako šofér učiniti měl. Výtku nelze uznati za důvodnou. Podáním znalce nemohl se rozsudek zabývati již proto, že, došedši k soudu teprve dne 17. října 1924, tedy třetího dne po rozsudku, nebylo předmětem jednání při hlavním líčení. Posudku soudních znalců u hlavního přeličení používá ovšem rozsudek ve svých rozhodovacích důvodech jak při celkovém řešení otázky zavinění obžalovaného, tak co do podrobností měrou velmi nepatrnou, a je pravda, že se přímo neobírá zejména oněmi částmi znaleckého posudku, které zdůrazňuje zmateční stížnost. Především není však na místě, vytrhovati dotyčné věty posudku z jeho celkového rámce, v němž je jich smysl a význam podstatně jiný, než jaký jim přikládá zmateční stížnost.

Znalci prohlásili, že následkem (správněji vzhledem ke) krátké vzdálenosti, v níž jest ostrý roh, který nedovoluje výhled na silnici, byla by přípustnou rychlost 10—15 km a že, použil-li obžalovaný při jízdě druhé a třetí rychlosti, aniž by přidal plynu, byla to jízda i za dané situace přípustná a že se při oné rychlosti 10—15 km dá vůz (automobil) zastaviti na 2—3 kroky. Znalci praví však dále, že povaha terénu, který je právě v místě srážky, kde se dvůr svažuje v mírném svahu k silnici, a kde teprve při výjezdu ze dvora na silnici je možným výhled směrem k Z-u, kterým právě obžalovaný jel, žádá zvýšenou pozornost řidiče, opatrnou jízdu a dávání signálů houkačkou, dále, by měl řidič všechny brzdy v ruku a jel takovou rychlostí, by mohl na několik kroků, v případě nebezpečí i na dva kroky zastaviti, což arci je dle názoru znalců při jízdě až do 20 km. Konečně prohlásili znalci, že sice obžalovaný, je-li pravdivým jeho tvrzení, učinil vše, co mohlo zabrániti srážce, že však, je-li pravdou, co tvrdí poškozená a její manžel, že totiž obžalovaný vyjel celým vozem na silnici, že nedával pozor, co nebo kde jede, a že najel na kolo poškozené, by to byla vzhledem k místu, kde se to stalo, hrubá neopatrnost. Pojímán ve svém celku, nemluví tudíž ani znalecký posudek pro nevinu obžalovaného, jak se o oněch jednotlivých větech jeho uvádí ve zmateční stížnosti. Nalézací soud pak na základě podrobného ocenění jednotlivých výsledků hlavního přeličení, zejména zodpovídání se obžalovaného na jedné straně a svědeckých výpovědí manželů Č-ových na straně druhé vzal dle dotyčného rozsudkového závěru za prokázány okolnosti, potvrzené těmito dvěma očitými a bezprostředními svědky, tak, že se na případ vůbec a na řešení otázky trestného zavinění obžalovaného zvlášť hodí ona shora posléz uvedená eventualita znaleckého posudku, dle níž šlo u obžalovaného o hrubou nedbalost.

Rozsudek spatřuje trestné zavinění obžalovaného v tom, že jednak vyjel automobilem z nádvoří garážního dvora na silnici prudkou rychlostí, jednak se zastavením ve výjezdu nepřesvědčil, zda další jízda na silnici je volnou. Rozhodovací důvody ukládají obžalovanému vzhledem

na povahu místa, by si byl jako obezřetný šofér upravil výjezd ze dvora buď tak, že by byl volil pomalejší jízdu než 12—15 km, jichž použil dle rozsudkového zjištění, nebo že by se byl při výjezdu zastavil již v místě, kde se mohl orientovati o další volné dráze na silnici, a že by byl teprve pak pokračoval v další jízdě (cestě), když by se byl ujistil, že má dráhu volnou. Povaha místa (výjezdu z nádvoří), ukládající obžalovanému dle názoru nalézacího soudu právě naznačené povinnosti, spočívá dle rozsudkového zjištění, založeného na výsledcích místního ohledání v tom, že řidič automobilu, vyjížděje ze dvora garáže, vidí před sebou jen malý úsek silnice v přímém směru, poněvadž hustý keřovitý plot, sousedící na pravo se dvorem, zamezuje výhled a rozhled v tomto směru (na pravo) dříve, než se část vozu až po sedadlo šoferovo nalézá mimo výjezd, kdy řidič teprve může přehlédnouti situaci a se orientovati, zda silnice je frekventována či nikoli, zda totiž někdo směrem od Z. jde, jede nebo se blíží ke garáži, a že, by mohl pokračovati v cestě po silnici směrem ke Z-u, musí automobilem při výjezdu ze dvora zatočiti v ostrém úhlu. V rozsudkových důvodech zaznamenává se jednak, že obžalovaný sám přiznal nebezpečnost výjezdu, jednak se dospívá k závěru, opřenému o předchozí rozsudková zjištění, založená opět zejména na výsledcích místního ohledání, dle něhož si obžalovaný mohl toho býti vědom, že pouhé signalisování vyjíždějícího automobilu, dávané hukačkou, může býti přeslechnuto nebo ne dosti slyšitelně a že pasant na silnici nemusil jím býti přesně orientován, odkud vlastně se dá příjezd auta očekávati. Rozsudek zjišťuje na základě vlastního doznání obžalovaného a znaleckého posudku, že obžalovaný vyjížděl ze dvora rychlostí 12—15 km za hodinu, neboli, že dle svědeckých údajů manželů Č-ových vyjel z výjezdu prudce a tak, že celý vůz ocitl se ihned na silnici, načež, otáčeje stroj v ostrém úhlu k jízdě po silnici směrem ke Z-u, srazil se s Emanuelou Č-ovou, jedoucí na kole směrem od Z-a.

Neocítá se tudíž rozsudek, ukládaje obžalovanému ony povinnosti, v rozporu se znaleckým posudkem, jehož již naznačená eventualita hodí se naopak na zjištěné počínání si obžalovaného tím spíše, kdyžtě nalézací soud oporu pro svůj úsudek a rozsudkový výrok, dle něhož obžalovaný vyjížděl ze dvora prudkou rychlostí, shledal právem v ustanovení druhého odstavce Šu 46 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák., zařaděného mezi »Bezpečnostní předpisy« pro jízdu (jízdních silostrojů), předpíející, že rikdy nesmí býti ježděno rychleji, nežli 6 km za hodinu mimo jiné i na takových místech, kde silnice nemůže býti přehlédnuta, jako zejména při vyjíždění z domů. Nemenším právem označuje pak rozsudek jako bezpodmínečnou povinnost obžalovaného jako opatrného řidiče, by byl stroj zastavil okamžitě, jakmile dle rozsudkového zjištění, založeného na jeho vlastním doznání, uslyšel ještě před tím, nežli vyjel ze vrat, volání Antonína Č-a »pozor auto!«, jímž byl dle správného rozsudkového závěru varován a upozorněn, že po silnici jde nebo jede někdo, s kým by se mohl střetnouti, jelikož by v tomto případě rychlost automobilu, kdyby byl popojel ještě až na silnici, byla bývala již daleko menší než byla ona, s kterou vyjížděl, onoho varovného upozornění nedbaje. Tímto závěrem podává rozsudek zároveň také odpověď na otázku po oněch jiných opatřeních a jiných možnostech, jimiž mohlo se strany obžalovaného býti zabráněno ohrožení tělesné bezpečnosti jiných.

pohřešovanou v původním rozsudku rozhodnutím Nejvyššího soudu. Námitky, jimiž napadá rozsudek zmateční stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., nejsou z největší části než pouhým opakování neb obměnou výtek, jimiž brojí před tím proti rozsudku s hlediska důvodu zmatku čís. 5 Šu 281 tr. ř. a jichž bezdůvodnost byla již doličena, tak že lze odkázati ji v dotyčných směrech na příslušné úvahy.

Čís. 2019.

Zlý úmysl, předpokládáný Šem 98 b) tr. zák., musí obsahovati pachatelovo vědomí o bezprávnosti vymáhaného nároku. Případný omyl pachatelův v tomto směru je omylem skutkovým ve smyslu Šu 2 písm. e) tr. zák.

(Rozh. ze dne 15. června 1925, Zm II 109/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozhodnutí krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 18. prosince 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem vydírání podle Šu 98 písm. b) tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalezacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnosti, dovolávající se číselně pouze důvodu zmatečnosti čís. 10 Šu 281 tr. ř., nelze upřítí oprávnění, pokud její vývody zřejmě poukazují k výtce, že skutečnostmi, v napadeném rozsudku zjištěnými, není opodstatněna skutková podstata zločinu vydírání podle Šu 98 písm. b) tr. zák. po stránce subjektivní, poněvadž soud nezjišťuje, že stěžovatel byl sobě vědom, že na výplatu 15.000 Kč nemá právního nároku. Zločinu veřejného násilí vydíráním podle Šu 98 písm. b) tr. zák. se dopustí, kdo někomu způsobem, tam blíže uvedeným, vyhrožuje v tom úmyslu, by na ohroženém vynutil nějaké plnění, dopuštění neb opomenutí. Aby však vyhrožování takové mohlo býti přičítáno k vině jako zločin vydírání, k tomu je třeba, by vyhrožující neměl k plnění, dopuštění neb opominutí, jež vyhrůžkou vynucuje, skutečného neb aspoň domnělého práva; konání, které se vynucuje, musí býti na osobě, již se vyhrožuje, požadováno bezprávně, a zlý úmysl, Šem 98 písm. b) tr. zák. předpokládáný, musí tudíž dle povšechné zásady Šu 1 tr. zák. obsahovati též pachatelovo vědomí o bezprávnosti vymáhaného nároku. Případný omyl obžalovaného v tomto směru týkal by se neznalosti předpisů, spadajících do oboru práva soukromého a byl by tudíž omylem skutkovým ve smyslu Šu 2 písm. e) tr. zák. Nálezací soud přijal sice za prokázáno, že stěžovatel vyhrožoval Hynku K-ému a jeho rodině ublížením na cti, by na nich vynutil konání, totiž výplatu 15.000 Kč. Avšak soud neuvažoval o tom a nezjistil, zda stěžovatel byl si vědom bezprávnosti tohoto požadavku, zda zlý úmysl, předpokládáný ke skutkové podstatě Šu 98 písm. b) tr. zák. nebyl vyloučen jeho omylem. Podrobného uvažování bylo třeba tím více, ježto k tomu dávalo podnět zodpovídání se obžalovaného, který tvrdil, že svým jednáním chtěl docílit pouze toho, by Hynek K-ý mu nahradil škodu, kterou mu způsobil, pokud se týče, že 15.000 Kč požadoval proto, by si mohl najíti nový byt a složit zálohu, jelikož manželé K-i vypověděli ho z bytu v jejich